

MAGYAR AFRIKA TÁRSASÁG
AFRICAN–HUNGARIAN UNION

AHU MAGYAR AFRIKA–TUDÁS TÁR
AHU HUNGARIAN AFRICA–KNOWLEDGE DATABASE

ADEN, Abdurahman H. H.

Szomáli bölcsességek / Somali Wisdom, Terebess Gábor és György fordítása

Eredeti közlés/Original publication:

Terebess Kiadó, Budapest, 1999, Terebess Ázsia E-Tár katalógus

Elektronikus újraközlés/Electronic republication:

AHU MAGYAR AFRIKA-TUDÁS TÁR – 000.003.519

Dátum/Date: 2019. április / April

filename: ADEN_1999_SzomaliBolcsessegek

Az elektronikus újraközlést előkészítette

/The electronic republication prepared by:

B. WALLNER, Erika és/and BERNACZKY, Szilárd

Hivatkozás erre a dokumentumra/Cite this document

ADEN, Abdurahman H. H.: Szomáli bölcsességek / Somali Wisdom,
Terebess Gábor és György fordítása, *AHU MATT*, 2019, **pp. 1–25. old.**, No.
000.003.519, <http://afrikatudastar.hu>

Eredeti forrás megtalálható/The original source is available:

Az interneten / At the Internet

Megjegyzés / Note:

ellenőrzött és szerkesztett szöveg / controlled and edited text

Kulcsszavak/Key words

magyar Afrika-kutatás, szomál közmondások kétnyelvű kiadásban, szomál
eredetiben és magyar fordításban

African research in Hungary, Somali proverbs in a bilingual edition, in
Somali original and Hungarian translation

AZ ELSŐ MAGYAR, SZABAD FELHASZNÁLÁSÚ, ELEKTRONIKUS,
ÁGAZATI SZAKMAI KÖNYV-, TANULMÁNY-, CIKK- DOKUMEN-
TUM- és ADAT-TÁR/THE FIRST HUNGARIAN FREE ELECTRONIC
SECTORAL PROFESSIONAL DATABASE FOR BOOKS, STUDIES,
COMMUNICATIONS, DOCUMENTS AND INFORMATIONS

* magyar és idegen – angol, francia, német, orosz, spanyol, olasz és szükség szerint más – nyelveken készült publikációk elektronikus könyvtára/
writings in Hungarian and foreign – English, French, German, Russian, Spanish, Italian and other – languages

* az adattárban elhelyezett tartalmak szabad megközelítésűek, de olvasásuk vagy letöltésük regisztrációhoz kötött/the materials in the database are free but access or downloading are subject to registration

* Az Afrikai Magyar Egyesület non-profit civil szervezet, amely az oktatók, kutatók, diákok és érdeklődők számára hozta létre ezt az elektronikus adattári szolgáltatását, amelynek célja kettős, mindenekelőtt sokoldalú és gazdag anyagú ismeretekkel elősegíteni a magyar afrikanisztikai kutatásokat, illetve ismeret-igényt, másrészt feltárni az afrikai témájú hazai publikációs tevékenységet teljes dimenziójában a kezdetektől máig./The African-Hungarian Union is a non-profit organisation that has created this electronic database for lecturers, researchers, students and for those interested. The purpose of this database is twofold; on the one hand, we want to enrich the research of Hungarian Africa studies with versatile and plentiful information, on the other hand, we are planning to discover Hungarian publications with African themes in its entirety from the beginning until the present day.

SZOMÁLI BÖLCSESSÉGEK

ADEN, Abdurahman H. H.

Terebess Ázsia E-Tár katalógus
Terebess Gábor és György fordítása
Terebess Kiadó, Budapest, 1999

Javított, bővített, kétnyelvű (szomáli-magyar) elektronikus kiadás
Kiadásunk az alábbi háromnyelvű közmondás gyűjteményből készült:
Murtidu waa Hodantinnimo...
Maahmaahyada iyo Oraahda Soomaaliyeed
waxaa isku soo habeeyey: Abdurahman H. H. Aden
waxaa lawada shaqeeyey: Irene Aden

From the Soul of Nomads
Proverbs and Sayings of the Somalis
collected by Abdurahman H. H. Aden
in cooperation with Irene Aden
Aus der Seele der Hirten

Sprichwörter und Spruchweisheiten der Somali
zusammengestellt von Abdurahman H. H. Aden
unter Mitarbeit von Irene Aden
Cologne: Omimee, Intercultural Publishers,
Paris: Unesco Collection of Representative Works,
1995.

Laba tallaabo dhexdood baa talo ka dhalataa
Két lépés közt születik a megoldás.

Maal yar iimaankaa lagu kabaa.
Gyér javaid szerénységgel gyarapítsd.

Dib u gurashona, dib bey kuu dhigtaa.
Az elkésett lépés – hátralépés.

Nin faruurey ah siraad ma bakhtiyo. / Faruurey ma fooriyo.
Nyúlszájjal aztán fújhatod a lámpást.

Farihii dufanleh ayaa wax duuga.
Csak olajozott kéz masszíroz jól.

Qosol badani, qoonsimaad buu leeyahay.
Gyakori viháncolás gyanakvást ébreszt.

Nin is amaanay, waa ri is nuugtay.
Az öndicsérő olyan, mint a magát szoptató kecske.

Nin farsamo-xumi, gacmihiisuu canaantaa.
Ügyetlen mívés szerszámát okolja.

Nin kastoo meesha bukta isagaa og.
Ki-ki maga tudja legjobban, hol viszket.

Xasidow xoogga beel.
Aki kíméli magát, a gyengeségbe hal bele.

Timir laf baa ku jirta.
Minden datolyában van egy mag.

Ood iswadaqabsatey maroodina way qarisa.
Sűrű bozót elefántot is elrejt.

Caleen qudhac calool geel wax kama tarto.
A teve bendőjét egy szál akácia-levél nem tömi meg.

Nin faas leh goryo ma waayo.
Kinek fejszéje van, fát is talál.

Fallaadhi gilgilasho kaagama go'do.
Ha már húsodban a nyíl, hiába minden ugrándozás.

Irrid af madaboole ee oodba daboosha.
Tövissel torlaszold el az ösvényt, ne szóval.

Markey bookta reysataa, takhsinguna tagaa.
ihelyt behegedt a seb, elszállnak a legyek.

Lacagna lacagbey dhasha injirna qandhicil
A pénz pénzt fiadzik, a tetű serkét.

Barasho u yeelo geedkaad cuskan doonto.
Ismerd ki a fát, mielőtt neki támaszkodsz.

Hurdo cagahay ka bilaawataa.
Lábod álmosodik el legelőbb.

Birbaa bir goysa.
Csak vas vág vasat.

Xaabo waxaa la doontaa, qorraxda soo jeedo.
Még napsütésben keress tűzifát.

Far keliya fool ma dhaqo.
Egy ujjal nem lehet arcot mosni.

Luqun dheeraatay, madax ma dhaafto.
A leghosszabb nyak se növi túl a fejet.

Nin waliba intay taagtiisu tahay, ayaa qodaxdu ugu tagtaa.
Minél súlyosabb a lépted, annál mélyebbre szúr a tüske.

Wax aan gacantaada ku jirin iyo afkaagu waa kala raagaan.
Amit nem fog meg kezed, szád hiába várja.

Dheg haddii la gooyo, daloolkaa hadha.
Levágthatod a fület, lyuka megmarad.

Waxay ili aragto yaa ilko gooyaan.
Szem meglátja, fog harapja.

Carrab iyo ilko iyaga inta kale isaga dhow, iyagane waa isqaniinaan.
A nyelv van legközelebb a foghoz, az mégis belemar.

Dudumo dheeraataa dhulkay ku soo noqotaa.
A természetjár teteje is földre dől egy nap.

Hilib hal diqsi baa qurmiya.
Egy légy nem rohaszt húst.

Rida adhi kahartada ah shabeelka la hara.
Utolsó kecskéd leopárd falja fel.

Libaax aan dhiig dhadhamin ma ciyo habeen.
Oroszlán, míg vért nem ízlelt, nem bömböl az éjszakában.

Mallay maanyo ku jiro dheri looma saarto.
Tengerben úszó halnak ne tégy fazekat a tűzre.

Mallay intaas dufin aa la kariya.
Halad, ha van, süsd meg tüstént.

Faras aanad lahayn fuul ma diisa, futaqarradh baa laga qaadaa.
Idegen lovon megfájdul az üleped.

Waraabe ul lala gaadhiwaa, afna waxba lagaga guriwaa.
A hiéna, míg botoddal el nem éred, szitkozódásodra rá sem hederít.

Lax gowracan maqaar-siib kuma xanuunsato.
Levágott báránynak nem fáj a nyúzás.

Dulqaadasho yey noqon tii dibiga.
Zsarnokság alatt csak az ökör türelmes.

Abkey doolli dilow, dad nool maas u daahaa?
Miután a gyáva egeret ölt, tétoházik-e, hogy embert öljön?

Laabta low ma aha, hadba la laalaabi karo.
A kebel nem könnyen hajló térd!

Qoryo adistooda isku duwid baa horreysa.
Aki rózsét gyűjt, egy nyalábbal kezdi.

Weylasha biree dibigu ha ku quustee.
Ha figyelmeztetni akarod a borjút, szeme előtt taglózd le az ökröt.

Daawo tiro wax kuma tarto.
Az orvosságnak nem a mennyisége gyógyít.

Mindi aad u afbadan gacantii lahayd bey goysaa.
A túl élesre fent kés megvághatja a tartó kezét is.

Gees lo'aad kulaylka lagu gooya.
Addig nyesd le a marha szarvát, amíg forró a késed.

Dameer waa dameer sidii goodirkaba ha u boodee.
Szökellhet, mint antilop, a szamár szamár marad.

Biyo badeed beer ma waraabiyan.
Tenger vize helytelen a szántóföldön.

Rabid iyo rajo waa weel aan buuxsameen.
Vágyak és remények edényét soha nem lehet csordultig tölteni.

Xoolo suuqa loo sido hantinimey sadshaan.
Aki a legelőre hajtja csordáját, nem a piacra – gazdag ember.

Baahi waxay kuu geysaa nin kuu daran.
Az éhség ellenségedig elhajt.

Waxaan ku cunniba waa la cunaa.
Szükségben bármit megehetsz, ami nem esz meg téged.

Illin la qubey, deen laguma qaan-gudo.
A kölcsönt nem könnyel fizetik vissza.

Baahi balaayey ku talisaa.
z üres has rossz tanácsadó.

Ruux saddex malmood qatan, looma cabsoodee waa laga cabsoodaa.
Aki három napja nem evett, azt semmi sem tartja vissza.

Juuni eber ah ma istaago.
Az üres zsák nem áll egyenesen.

Saboolka iyo geerida aqal beywada degaan.
Szegény ember egy kunyhóban hál a halállal.

Ishii sartiir u muqataa, seexata.
Ágyat lát a szem, és elálmosodik.

Calool bukta iyo weji furufuran laysku waa.
Ha fáj a hasad, arcod se vidám.

Nin geel lumay baadi goobaya, (wax kale daaye,) weel buu ka eega.
Még a fazékban is elveszett tevéjét keresi.

Haddii la modiwayane, waa la muusa.
Ha nem kerekedhetsz fölé, kerekedj alá.

Dhadhan-biyo, meel oon lehaa lagu bartaa.
A víz igazi ízét csak a sivatagban érezhetni.

Kabo-tole kaba la'aan buu socdaa.
Minden varga mezítláb jár.

Kibirka qaarki waa lagu kufaa.
Bukás előtt büszkeség jár.

Maroodi, ka xoogbadan, habaar laguma dilo.
lefántot nem öl az átok.

Labo lugood lagama dhutiyo.
Két lábra nem lehet sántítani.

Meydka waa la aasaa, warse waa aasmi kariwaye.
A holttest elásható, de a szóbeszéd nem.

Laba biyo kulul isma qaboojiyaan.
Két adag forró víz nem hűti le egymást.

Ishii laga arko ushiisa lagu tumaa.
Ha félelmet látsz a szemében, saját botjával is megütheted.

Haddaad aragtid nin calooshu ka soo jeeddo, ha siin jid, intii kii kale
ka aragtid.
Ne sajnáld a súlyos sebesültet, amíg nem láttad, hogy néz ki az
ellenfele.

Guryihii usu dhow baa is guba.
Közeli kunyhók közösen égnék.

Maroodigu takarta ku joogta ma arkee, tan kan kale ku joogtuu arkaa.
Az elefánt ugyan nem látja a szúnyogot saját hátán, de észreveszi a
másikén.

Guriga ma gadine, jaarkiis baan gaday.
Ha házat veszel, megveszed a szomszédokat is.

Walaal ka fog, deriska ku dhaama.
Jobb egy közeli szomszéd, mint egy távoli testvér.

Dhagax iyo ukun meel ma wada galaan.
Nem tesznek tojást kövel egy zsákba.

Nimaan dhul marin u dhaayo la'.
Aki nem járt külföldön, nem beszél csodákról.

Tikhsi iyo quran, meelbey wada galaan.
Ahol a legyek, onnét a bűz.

Tuug hurdo, waa mid horaan wax u qaatey.
Alszik a tolvaj: biztonságban a zsákmány.

Waa kacey ha oran haddaadan cagahaaga ku tagneen.
Ne hoppázz előre, csak ha már ugrottál.

God intaad ka carareysid ceelka ha ku dhicin.
Elfutsz egy gödörtől és beesel a kútba.

Wixii tataabasho laga badiyaa, wasakhooba.
Amit folyton fogdosnak, bepszkolódik.

Naxariistaba marmarbey ka dartaa.
A kegyelem néha kegyetlenség.

Waabayo mas baa maseeyr dhaanta.
A kígyóméreg is jobb a féltékenységnél.

Harag kasta la ciddidiisa xoqi taqaan.
Saját körmöm vakar meg legjobban.

Dab cagtii ku joogsatuu gubaa.
A tűz csak azt a lábat égeti, amelyik eltapossa.

War la qabaa xiiso ma leh.
Amit mindenki ismer, arra senki se kíváncsi.

Ka barey, ka badi. / Laga barey, la badi.
Akit tanítasz ma, tanítód lehet holnap.

Ilko caanood cunto laguma calaasho.
Az első foggal még nem lehet rágni.

Dawac aqalkiisa jooga aar buu is mooda.
Saját házában a sakál is oroszlán.

Nin il-la', Ilaah kuma mahadiyo, ilaa indhoole ka hor ximaado.
A félszemű nem hálálkodik Allahnak, amíg vakot nem lát.

Dal dadkiisu libaaxyeenayo haddaad tagto, sidi riyaha looma soclo.
Ahol mindenki az oroszlánt utánozza, ott nem utánozhatod a kecskét.

Meel biyo badan ninkii dego, waa inuu dabaal barto.
Aki vízparton lakik, megtanul úszni.

Dhimbishaa dabka laga raadiya.
Parazsat hamuban keress.

Raggane dhugga, ratiga ilkaha laga eegaa.
Tevének a fogát nézd, embernek a józan eszt.

Ninkii laba naag qabaa, afar gacmood dilaan.
Aki két feleséget akar, négy kézzel veressék.

Laf iyo miro ninaan ilko laheen baa Ilaah u deeaa.
Díót és mandulát ad Allah annak, kinek foga nincsen.

Darur kasta ma da'do.
Nem minden felhő hoz esőt.

Fudeed baa dabaysha raaca.
Ami könnyű, a szellő is elfújja.

Weerka waa dhogor dhacsadaa, mase dhaqan rogmo.
A hiéna irháját váltja, nem a természetét.

Labo ma dhargaan: cilmidoon iyo hantidoon.
Ketten soha le nem ülnek: aki tudásra vágyik és aki gazdagságra.

Mukulaal hilib siin la barey, ma qabsato hawsheeda.
Éheztesd a macskát, és megeszi az egeret.

Bad beer lagama tacbado.
Tengerbe ne vess magot.

Xasuus-xumi waa cuduran daawo laheen.
Feledékenységre nincs gyógyír.

Waxaa tahay, hooskaaga lagama tixraaco.
Ne az árnyékodon mérd le nagyságodat.

Garasho waxay seegta kaan waxba weydin.
A legtudatlanabb az, aki kérdezni se tud.

Meel maskax looga bahanyahay, murug wax kama taro.
Ahova ész kell, oda hiába az erő.

Dharaartina il, habeenkine dheg.
Nappal a szem, éjszaka a fül.

Calool xil ma garato.
A gyomor mit sem tud a kötelességről.

Ruuxi dabka qaata, qiiqana heysta.
Veszed a tüzet, viszed a füstöt.

Suge ma dhinto ee dharare ayaa dhinta.
A türelem nem öl, csak a sietség.

In la filo ma xuma, in la suga daran.
Remélni jó, várni rossz.

Adduunka waa laba malmood: malinne adaa leh, malinne waa laga
lehyahay.
Két nap a világ: egy nap érted, másnap ellened.

Wixii caloosha kaaga jiraa carrabkaa kaa xada.
Amit szívedbe rejtész, nyelved gyakran ellopja.

Kuu sheekeeye, ka sheekeeye, lalama sheekeysto.
Vigyázz! Ki hírt hoz, visz is.

Dundumooyinkoo lala hadlaa damac ma yeeshaan.
Termesztvárnak hasztalan szónokolsz.

Carrabkaaga ka adkaw, intusan ka adkaan.
Tartsd fogva a nyelved, vagy ő tart fogva téged.

Ili subag ma dhuugdo.
Kellemes beszélgetés utat rövidít.

War aan murti laheen waa laga aammusa.
Ostoba beszédre hallgatás a felelet.

Aammusnaanta qaakeed waa oraah.
A hallgatás néma beszéd.

Af-ka-shegne waa duula, qoraalna waa waaraa.
Mint a nyílveesszó, elrepül a szó, de az írás megmarad.

Xanuun waxaa ugu daran kaan la sheegi karin.
A legnagyobb kín, amiről nem szabad beszélni.

Carrabka muxuu madax badan tirka togashada geeyey.
A nyelv bitóra juttatja a főt.

War tiro ma leh, ee misaan buu lahyahay.
A szavakat mérlegelni szokás, nem számolni.

Af aammusani, marti ma sado.
A szótlán száj nem jó házigazda.

Af wax cunay xishoo.
A jól táplált száj retteg a bírálattól.

Foori duqnimo lagu barta afkey faruuriisa.
Öregen fütüülni tanulni: csak a szájadat torzítja el.

Gacan iyo af la islama waayo.
A kéz nem téveszti el az utat a szájig.

Gacantaad goyn karin wa la dhunkooda.
A kezét, mit harapni nem tudsz, csókolnod kell.

Boqol u taliye, boqol ul buu sitaa.
Aki száz embernek parancsol, százféle botot vágjon.

Habraha markey nin xasuustan, aroos hore ka sheekeya.
Ha a vénasszony szórakozni akar, a menyegzőjéről mesél.

Nin waalan hadduu aammuso, kuwa miyirka leh baa lagu tirshaa.
Ha a balga hallgat, bölcsnek gondolják.

Ruxii aroos kastoo gogjoog ka ah, ayaa geeri kastane laga helaa.
Aki mulat minden nászon, gyászolhat minden temetésen.

Wax waa la fiiriya, lagumase indha-kuuro.
Nézni szabad, bámulni nem.

Arrin saddex ogtahay, qarsoodi ma gasho.
Amit hárman tudnak, nem titok.

Jiilaalka iyo ninku way legdamayaan, kolba ka naagtu raacdaa adag.
A száraz évszak és a férfi küzd egymással, de az asszony dönti el, ki a győztes.

Hadday fooli timaaddo, gudaqarsiimo hadhay.
Amikor bába lép a kunyhóba, a szégyen kitakarodik.

Fuley habartii ma gablanto.
Gyáva gyerek nem vész el.

Ruux waliba wuxuu hooyadii la yahay hal madheedha.
Minden anyának saját gyereke a legszebb.

Nin aan hadlin habartiina wax ma siiso.
Aki nem nyitja ki száját, még anyjától se kap semmit.

Reer wax wada cunayo xeradoodu ma qabowdo.
Ha sok gyerek eszik együtt, nem hűl ki az étel.

Dumar iyo carruur baa laysma ciyaar baro.
Gyerekekkel és nővel ne nagyon tréfálkozz.

Xubno, farahaa isku gudhow, iyagana ma sinna.
Bár egy sorból valók, még az ujjak sem egyformák.

Ninkii aabbihii ku caasiyo, carruurtiisu ka arkana.
Felnőtt gyerekeink megmutatják, milyen mostohán bántunk apánkkal.

Duqqa waa cirbaddii dadka isku toleysey, duqdana waa mindidii kala goyneysey.
Az öregember tű, mely összetart; az öregasszony kés, mely széjjelvág.

Laanta toosi intey curdun tahay.
Addig egyenesítsd a fát, amíg fiatal.

Adduun-la'aani waa addoonnimo.
Nincstelenség: rabszolgaság.

Dhallaanka libaaxa waa libaax.
Oroszlánnak kölyke is oroszlán.

Carruur lays ciyaarbaray, addoon bey ku moodaan aabbo u soo
iibshey.
Ha gyerekekkel játszol, hamar apjuk rabszolgájába vesznek.

Carruur cirridkaaga lama tuso.
Gyerekeknek ne mutasd az ínyed!

Cunug fiyow, hooyo ficaan.
Egészséges gyerekek, jó anyák.

Ninkastaba naag baa furo u ah.
A férfi kulcsa a nő.

Carruuri way ooyda markey kufaan, markaad kuftase way qoslaan.
A gyerekek sírnak, ha elesnek – ha te esel el, kinevetnek.

Iimaan waa uur muggii.
A mértékletesség teli hassal felér.

Ceelka ninne waa qoda, boqolna waa ka warabtaa.
Kutat ás egy, iszik belőle száz.

Xoolahaaga ceebahaa qariya.
A gazdagság eltakarja hibáinkat.

Hadal badan dan baa dhaanta.
Keveset tenni is több a sok beszédnél.

Tifiq tifiq biyo ah baa weelka buuxsha.
Cseppenként telik a tál.

Cunto lahela calooshiis la ciyaar ka dhigtaa.
Ha a gyomor tele, egész testünk örül vele.

Hanti iyo qaraabo ma qarsoomaan.
Rokont és pénzt nem lehet rejtegetni.

Saddex waxyaalood waa wed-ka-koris: dabaal-aqoon, orod dheeri,
gabasho-aqoon.
Három módon menekülhetsz a haláltól: ússzál! fussál! bújjál!

Geridu kolbey nolosha dhaantaa.
Néha a halál kívánatosabb, mint az élet.

Nin dhintay, kabihiisaa dhaama.
Ha meghalt, húzzuk le a cipőjét.

Nin ilkaweyni hadduu go'ayona, inuu qoslayaa la moodaa.
A nagyfogú haldokolva is nevetni látszik.

Geesi kol buu dhintaa, fuleyna kun jeer.
A bátor egyszer hal meg, a gyáva számtalanszor.

Ninkii qorrax kugu diley hoos kuuma jiido.
Aki megöl tűző napon, nem húz árnyékba utána.

Hurdo iyo geeri waa wada dhasheen.
Alvás és halál unokatestvérek.

In wax la dhalo waa gaashankii geerida.
Halál ellen legjobb szülni.

Sidii god la qodey, sugid badanaa.
A csapda nem fárad bele a várakozásba.

Geeri ka dib toobad wax matarto.
Halál után minnek a büntetés.

Cudur cirro kulama sugo.
A betegség nem vár addig, míg megöszülsz.

Wiilne muruq buu mujiyaa, wayeelne maskax.
Fiatal ember az erejét fitogtatja, öreg ember a bölcsességét.

Noloshane gabar ha ku weheliso, geeri wiil ha ka horo.
Egy fiam, ha meghaltam; egy lányom, míg élek.

Aar duqoobey, eydaa ka madeysata.
Oroszlán, ha megöregszik, a kutyák kinevetik.

Aar dhintey eey nool baa dhaama.
Jobb egy élő kutya, mint egy döglött oroszlán.

Mindidaba waqtigaa aftira.
Még a kés is tompul a korral.

Hanti iyo hanti la'aanba xabaal waa loo simanyahay.
Egy temetőben nyugszik gazdag és szegény.

Allow mar uun saare ii qaad inta kalese anaa ku filan.
Isten segítsen felfelé, lefele magam is elboldogulok.

Dhallaan dhacayo, malaa'igta u faraqdhigato.
Mikor elesik egy gyerek, angyal tartja alá a kezét.

Ninkaan baqin waa loo baqaa.
Féljed, aki nem fél!

Haddii Ilaah irrid ka xiro, irrid kale ayuu ku furaa.
Mikor Allah bezár egy kaput, rögtön kinyit egy másikat.

Ilaah markuu wax ku siinayo abtirso kuma yiraahdo.
Ha Allah ad neked, nem kérdi szüleid nevét.

Illah nolol dadka waa ka wada simey, caqlise kama wada siimin.
Allah életet mindenkinek ad, de értelmet nem mindenkinek.

Waxa wayeelka fadhiga ku arko, dhallinyaro istaaga kuma arkaan.
Amit az öregember ülve is meglát, a fiatal állva se látja.

Waxii horeyne aragney, waxxa inoo dambeyna waa ognahay, inta u dhaxeysa inoogu daran.
Tudjuk a kezdetét és tudjuk a végét, csak attól félünk, ami közte van.

Geela duqdiisii durdurisay, aarankiisana maxad mooday.
Ha az öreg tevék otthagyják a legelőt, maradni a fiataloknak se tanácsos.

Hadduu magacu ka xumaado, maal qabeen wax kuuma taro.
Ha oda a jó híred, javaid se szerzik azt vissza.

Jinni ninki keeno isagaa bixiya.
Aki szellemet idéz, szellemet űzni is tudjon.

Ballan-gal waa eed-gal.
Minden ígéret adósság.

Talada dadkane qaado, taadane ku soco.
Minden tanácsot hallgass meg, de csak a magad feje után menj.

Ninki dameer aqal-dushi saaro, soo dajuntiisane waa mid laga sugayo.
Aki hagyja a szamarat fölmenni a tetőre, hozza is le.

Geedka weynba gudin yarba gooysa.
Akármilyen nagy fá, kívágja a kisbalta.

Ninne hooskiisa kama dheereyo.
Nem érsz tovább az árnyéknál.

Sirtaada waxaad xukunta intaadan shegin, mar haddey ka baxsato iyadaa ku xukunto.
Rabod a titok, míg megtartod magadnak, de rabja leszel, mihelyst másnak is elárultad.

Hunguri sida kula habboon, xarragana sida dadka la habboon.
Edd, amit szeretsz, de öltözz abba, amit mások szeretnek.

Hal diidadaysaa, geed ay ku xoqato ma weydo.
A csordától elcsatangolt tevekanca mindig talál egy fát, amelynél vakaródzhat.

Walaalo dagaalamayo lamo dhaxgalo.
Testvérharcba ne avatkozz, mert mindkét fél ellened fordul.

Tuksi waa tabarta ceyrta.
Szegény ember ereje a koldulásban van.

Mukulaal ma mooga meeshii laga mamulayo.
Még a macska is jól tudja, merre a konyha.

Shimbir kastoo oo bubto, risiqeeda dhulkass yaal.
Még az égi madár is a földben keres gilisztát.

Inta buufimo taal, biri ma qaboobin.
Addig izzik a vas, amíg fújtatod.

Lo'-jire ushii saciisa ma disho.
A pásztor botja nem üti agyon saját jószágát.

Hal aan weli kuu dhallin, ilmaheeda ha tirsan.
Meg nem született borjút ne számolj a csordához.

Rida ammaanada ah lagama soco arigaada.
Ha kecskét bíznak rád, tartsd a sajátoddal.

Nin durbaan qaatey, cilaaq dalbay.
Aki veri a dobot, akar valamit.

Rag muraadli'i meel waa u maraa, muraadli'ise meel uma fadhiyo.
Futkározni lehet céltalanul is, de leülni nem.

Shabeel aanad dilin haraggii ha iibin.
El se ejtette a leopárdot, de már árulja a bőrét.

Haddaad magaalo laga wada il-la' yahay timaaddo, il baa leyska ridaa.
Vakok városában vájd ki fél szemed.

Dheri la kor taagan yahay ma karo.
Ha sietős a főzés, a fazék is hátráltat.

Diinka maduxu dikamiyaa, mase dagaalomo.
A teknősbéka csak fenyeget, de nem harcol.

Maroodigaba kama daalo ilig dheer inuu sido.
Agyarát hordozni nem fárad el az elefánt.

Maroodiga iligiisa dhaamo.
Az elefántfog értékesebb az elefántnál.

Ninkii weyshaada dilo, aduu ku danleyahay.
Bár a borjút üti, a gazdának szánja.

Tababar bidixda intey midig ku fiyowdahay.
Addig képezd a balt, míg megvan a jobb.

Derin haddi lagu fidsho, docba looga fariistaa.
Ha a főnök gyékénnyel kínál, csak a szélére ülj.

Fartaada xun filiq-filiq kagama harto.
Ujjunk, ha piszkos, azért le nem vágjuk.

Qofkaaden qanini karin, ilkaha lama tuso.
Harapni képtelen, ne mutasd a fogad.

Ruxii hoos wax ka doonayo waa inuu hoos dhugtaa.
Ha kell valami az ágy alól, hajolj le érte.

Ninkii dameer ku soo raro waa inaad rati u rartaa.
Ajándékot számárháton, viszontajándékot teveháton.

Madaxi loo xiirayo meel kasta loo jeedsha.
A fej, melyet borotválsz, parancsodra hajlik.

Waxaan la heleenba loo hunguriyaa.
Az ember azt kedveli, amit megtagadnak tőle.

Nin doonaa dad wada qumman, dad la'aan buu mutaa.
Nem találsz barátot, ha hibátlan embert keresel.

Nin fiicanba, ninba ka sii fiican.
Mutass egy jó embert, és mutatok egy jobbat.

Wiilkaaga walaal kalahaw, walaalkaadana wiilal ka lahaw.
Fiad ellen támaszkodj testvéredre és testvéred ellen támaszkodj fiadra.

Qosol waa cadaygii afka.
A nevetéstől kitisztul a szád.

Waraabe iyo cawl heshiis dhaxmariwa.
Antilop és hiéna sosem lesznek barátok.

Gacmo iyagaa is xala.
A két kéz egymást mosdatja.

Ereyga hufanbaa irridkasta fura.
Udvariasság minden ajtó kulcsa.

Bakoorad ka dheer balad looguma wareego.
Ne vigyél magadnál magasabb sétabotot.

Ninkaan col laheenbaan, darbi laheen.
Nincs kerítésed, nincs ellenséged.

Nasiib layskuma dhafo, dadaalba lagu daraa.
A szerencse sem segít, ha nem segítesz magadon.

Beenu waa lug gaabantahay.
A hazugságnak kurta a lába.

Ruux kastoo runta waa jecelyahay, ruux kastaase ma sheego.
Mindenki szereti az igazat, de nem mindenki mondja ki.

Weelba war toosan loogu tagaa.
Görnyedt kor, egyenes beszéd.

Waa calaacasha timo ka soo baxaan.
Majd ha szőr nőtt a tenyeremen...

Nin in la dhageysto doonayo, bubaankiisa lama gambado.
Ha hallatszani akarsz, ne a szőnyeg alatt dobolj.

Been waddo waa ku gudbiisa, kumase soo laabto.
A hazugság messze eljuttathat, de vissza sohasem.

Beenlow waxa sira xasuus xumi.
A hazugnak legyen jó az emlékezete.

Xariir kastoo la dulsaaro, dameer waa dameer.
A számár selyemben is számár.

Ul qalloocan mayeelato hoos toosan.
Görbe botnak árnyéka sem egyenes.

Ninkii iskala daadsho, dooradaa ku kor tumato.
Aki korpát csinál magából, szétkapirgálják a csirkék.

Gurbaan dharwaaqi meel dheer buu ku habboonyahay.
Messziről szól szépen a dob.

Tuug waxa ah kii wax lagu qabtu.
Csak az tolvaj, akit elkapnak.

Ninkii labo wado doonayo midne ma gaaro.
Aki kettőt akar, egyet sem kap.

Haan faro-maran baa forforisa.
Üres köcsög jobban csörömpöl.

Awrka sonkorne waa sidaa, qodaxbuusa ka daqaa.
A teve cukornádat hord, de tövist eszik.

Ratigoo dhumey, reeryo lama radsho.
Aki tevét veszített, nem nyerget keres.

Qaylo gar dhowaysay.
Az igazság azt szolgálja, aki hangosabban ordít.

Ratigi haddaad rari kari-weydo, heeryo rati looma eedo.
Ha nem bírsz a tevével, ne a nyeret hibáztasd.

Ruuxii wax kasta doonayo, waxba ma gaaro.
Mindent akarva, mindent elveszt.

Dhagar qabe dhulkaa u dhaqaaqa.
A rossz lelkiismeret csúszós padlón áll.

Ninkii tuug qarsho waa tuug.
Aki tolvajt rejteget, maga is tolvaj.

Tuug wax ka tuhun badan.
A tolvaj mindjárt mást gyanúsít.

Odey gar loo xilsaarey waa carrab ilko dhaxyaal.
A bíró olyan, mint fogak közt a nyelv.

Dayintii gacantu bixisey lugtaad ku radisa.
Amit kézzel adsz kölcsön, lábbal kell visszakérned.

Diiq qeyliyey, isagaa dawaco u yeertey.
Kakaskukorékolás a sakál jelzőpóznája.

Dadkii hilib ceyriin ku qeybsadey kuma doodaan mariqiisa.
Akik el tudják osztani a húst egymás közt, azok nem veszekednek a levesen.

Beenaale markhaatigiisuu fogeeyaa.
A hazug tanúi messze laknak.

Addoonsi cabsi buu ka abuurma.
A veszély a félelmen keresztül tesz rabszolgájává.

Far haddaad qof ku fiiqdo, afarta kale isku beeg.
Míg egy ujjal mutogatsz valakire, másik négy ujjad magadra mutat.

Foojignaasho fuleynimo ma aha.
Az óvatosság nem gyávaság.

Min haddaad soo gasho, meeladayday lama noqdo.
Ha idegen kunyhóba lépsz, tartsd vissza kíváncsiságod.

Macal cune soo bixo donee.
Aki túl sokat eszik, soká nem titkolhatja.

Kelidiicune kelidii buu dhintaa.
Aki mindig egyedül eszik, halálára is egyedül marad.

Ilig bolol ah baa af qurmuya.
Egy rossz fogtól az egész száj bűzlik.

Dab nin ku gubtey, dambas waa ka cabsada.
Aki megégette magát, a hamutól is fél.

Dab shidan lama afuufu.
Parázsló tüzet nem kell legyezni.

Nin daad qaaday, xunbo cuskay.
Akit elsodort az ár, a habba is belekapaszkodik.

Nabar la filayey, naxdin ma leh.
A félt csapás nem ijeszt meg.

Is-qariye ma qufaco.
Aki bújik, ne köhögjön.

War iyo dab baa dabeyshaa qaada.
A tüzet és a szót viszi a szél.

Ninkii Ilaah naceeb yahay wuxuu siiyaa afo dhibley ah.
Akit Allah büntetni akar, rossz feleséget ad neki.

Gaf waxa u weyn gafafka dadka kale.
Mások hibáit nagy betűkkel írják.

Miraha lafta leh iyo ruuxa amaanta badan isku si baa looga
digtoonaadaa.

A hízelgést és a magvas gyümölcsöt vigyázva élvezd.

A szomáli nyelvet 1972 óta hivatalosan a latin ábécé betűivel írják,
de sorrendjük az arabot követi:

', B, T, J, X, KH, D, R, S, SH, DH, C, G, F, Q, K, L, M, N, W, H, Y,
A, E, I, O, U.

kettős magánhangzó = hosszú ~